

DLA 1-2 A múlt értelmezése, művészet és emlékezet

Kicsiny Balázs

bevezetőjében az idő és a történelem ábrázolhatóságának jelenségeit járta körül, széles művészettörténeti skálából válogatva. Előadásában a múlt rekonstrukciója, mint a hiányzó legitimitás megteremtése értelmeződik. A félév egyik legsokrétűbb előadásának tartottam a "Határtalan emlékezés -- határolt közösség" előadást, szívesen vettem volna több említett részlet egy másik időpontban való kibontását, pl. a magyar történelmi tudat változása. A Zombori-Kékesi, majd a Potó János által tartott előadások egységesen alapozták meg a Farkas Ádám recski emlékműről, és Jovánovics György 301-es parcelláról szóló munkáinak bemutatását. Nem csak témája és szerzője miatt tartottam rendkívül fontosnak az utóbbi előadást, hanem a prezentáció megismételhetetlenül intim, „analóg” rétege, a megtekinthető eredeti tervek és vázlatok miatt is.

Erős Ferenc pszichológus Trauma és történelem

előadását általánosabbnak tartottam annál, minthogy jól kapcsolódjon a fenti tematikába. A múlt értelmezése: művészet és emlékezet témához Forgács Péter előadása az amszterdami Netherlands Film Institute-ben rendezett installációjáról szerintem csupán annyiban kapcsolódott, hogy a múlt vizuális emlékezet általi megjelenítésével, megidézésével foglalkozik. Privát és publikus történelmet vet össze elemzés és struktúrálás alapján, melyben a köztes mérce a megfigyelés által kialakított sematizált karakterológia: „a történelmi helyzetek minden pillanatban lejátszódnak”, mondja. Martin Guttman (a bécsi Képzőművészeti Akadémia professzorának előadása a Clegg&Guttman művészpáros tevékenységéről) előadásának gerincét a 'Rejected Commission as a Category' projektsorozatuk bemutatása, illetve a hozzá vezető út elemzése adta, mely előadás ugyan kevésbé kapcsolódott a félév tematikájához, de mindenképp összetett és reflektív, a vizuális nyelvvel virtuóz módon bánó alkotói magatartást tükrözött.

Az egész félév tematikáját illetően viszont hiányosságnak tartom, hogy egy alapvető problémafelvetésre nem maradt idő, melyet Jovánovics is említ a Mihancsik Zsófiának a 301-es parcellával kapcsolatban adott interjújában: „Úgy éreztem, amit az európai kultúra csinált, azt Auschwitz vagy a Gulág vagy a 301-es parcella lemosta. Állandóan az adornói mondat járt eszemben, hogy Auschwitz után nem lehet verset írni.”

„Kertész Imre ezt így módosítja: Auschwitz után - s ide most bele kell érteni mindent, a barakkoktól a marhavagonokon át a munkaszolgálatig - csak Auschwitzról lehet verset írni.” (Papp Sándor Zsigmond, NOL) Nyilvánvalóan mindkét állítás mellett és ellen lehet érvényesen érvelni, de véleményem szerint kortárs alkotóként a kollektív emlékezés kultúrájáról szólva nem lehet e két állítás mellett észrevétlenül elmenni. Továbbá rendkívül időszerűnek és érdekesnek tartottam volna a jelen hazai politikai vezetés emlékezéssel és emlékművekkel kapcsolatos kultúrpolitikai tetteinek elemzését, összevetését hazai múltbeli, és nemzetközi kortárs gyakorlatokkal.

A tanév második szemeszterének előzetesen meghirdetett tematikája, Jövőkép: művészet és utópia átadta helyét az I. Világháború kitörésének 100. évfordulójához kapcsolódó, az előző félév tematikáját (A múlt értelmezése: művészet és emlékezet) folytató előadásorozatnak. Az előadásorozat célja volt, hogy segítséget és inspirációs forrást nyújtson a Doktori Iskola hallgatóinak az Akademie der Bildenden Künste, Wien hallgatóival közös projekthez, amelynek témája szintén az I. Világháború kitörésének 100.évfordulója. Utóbbi projekt érdekes alakulása kapcsán a féléves tematika a hallgatók közül csak keveseket érintett kézzelfoghatóan, s az eredetileg meghirdetett „művészet és utópia” tematika számára a félévelőadásai között nem maradt hely.

CZEGLÉDI NINA "Az Első Világháború hatása a kanadai társadalmi viszonyokra és a radikális művészetmozgalmakra"

című előadása, bár a témában való elmélyültségről tanúskodó, alapos előadás volt, számomra elszigetelt maradt a félév további alakulásától.

Az első világháború és az irodalom: SZEGEDY-MASZÁK MIHÁLY

irodalomtörténész előadása rendkívüli alaposággal, nemzetközi, valamint interdiszciplináris szemléletet alkalmazva mutatta be a világháborút körülvevő, s az annak hatásaként létrejövő folyamatokat és egyéni életműveket. A Bloomsbury-körből, Virginia Woolftól indulva a háborúban elesett angol írókon át Kosztolányit és Babits-ot érintve, s a német Sturm és Aktion mozgalmakon átívelő, Joyce-ig és Eliot-ig haladó gondolatmenet Kassák „világforradalom-hívő” avantgardizmusához vezetett. A háború alatt aktív francia írók sovíniszta nacionalizmusával magyarországi kortársak hazafias munkáit állította párhuzamba.

A második bécsi iskola zenéje, SZEGEDY-MASZÁK MIHÁLY

előadása irodalom- és zenetörténeti párhuzamokra világított rá (pl. Wagner - Joyce - Cage), majd részleteket hallgattunk vonatkozó művekből. Wagner, Strauss, Schönberg, Boulez, Schoenberg, Stravinskij, Bartók, Berg, Weber életműveit emeli ki, mint a korszak legjelentősebb szerzőit.

KAPPANYOS ANDRÁS A háború, mint a modernség paradoxona

című előadásának bevezetőjében az első világháború tudomány- és technikatörténeti megközelítésétől haladt három különböző avantgárd stratégia bemutatása felé. A bevezetőben a modernizmus és a háború viszonyának feltérképezésével foglalkozva a fejlődés csatornáinak a századfordulón egymástól való ritmusbeli elcsúszására vezeti vissza a modern kultúra kritikus hangvételt a technológia és társadalom jelenségeivel szemben, mely kritikus hangvételt az első modern, mai értelmében vett „lövészárkos és terepszínű egyenruhás”, mediatisált háború erősen kiélezett. Az avantgárd jelenségeit a háború kontextusában létrejövő, értelmiségi ellenállási stratégiákként elemzi:

1. művészet az internacionalizmus oldalán: Zürich, '16
Cabaret Voltaire, Ball, Hoesenberg, Tzara, Jakob, Arp
2. hadviselés technológiája > elgépiesedés, elszemélytelenedés, futurizmus
John Hartfield/Johannes Herzfelder, Haussmann, Picabia, Schwitters, Man Ray, Tatlin
3. enerváltság, dekadencia, haláltánc, érzéketlenné válás a borzalom iránt, életösztön kialvása/betegség
Hemingway, Owen, Dix, Cravan

Az ABK, Wien és a MKE Doktori Iskola közös projektje,

workshopok és városi séta programok Bécsben és Budapesten: a félév előadásait meghatározó programsorozat velejét az első világháború évfordulójának és az urbanista városi séták metszetének keresése adta. E keresést nem könnyítette meg kétvárosú, és háromnyelvű volta, s a résztvevő professzorok, valamint hallgatók divergens érdeklődés-halmazai. A bécsi séták, kiállításlátogatások és budapesti városi séták, bemutatkozások és egyeztetések világossá tették a Contemporary Urbanism, valamint Historical Urbanism közötti különbséget.

TILLMANN J. A. „A tér rövid története”

című előadásában a tér-látás/lát-vány/tér-élmény fogalmakkal kapcsolatos munkákat, valamint a tér-tudat-nézőpont szűkülés-tágulás gondolatiságát járta körül.

SEREGI TAMÁS

előadása a metafizikaiság ideológiájának a modern művészetben való jelenlétével, illetve létjogosultságával foglalkozott. A hagyományos nemzetközi/liberális/ateista és nemzeti/konzervatív/vallásos szembeállítás helyett a baloldaliság, vallásosság, művészet metszetének az utópikus szocialista gondolkozásban való megjelenésére világított rá, melyben a metafizikai, mint ideológia, gondolatok teljes rendszereként jelenik meg, akár a világvallások vagy a modern természettudományok egységes vilásképe, s mint ilyen, társadalmi kohéziós funkciója van. Rávilágított továbbá a művészetnek a hétköznapi élettől a metafizikaiság és az újítás

mentén való eltávolodására, s a mindenkori ízlésfogalmával való szembenállására. Lukács György munkásságára vonatkozó kritikáját annak metafizikaihoz való relativizálható viszonyában fogalmazza meg.

KICSINY BALÁZS Párhuzamos életrajzok:

Friedrich Nietzsche és Giorgio de Chirico című előadásában rávilágít a Chirico-életmű életrajzi forrású, izgalmas ellentmondásaira. A Nietzsche-i fogalomtáreszközeivel vizsgálja Chirico festményeinek szürrealizmushoz, modernizmushoz, metafizikushoz, technikához való változékony viszonyát.